

ความสำคัญของปัญหา

การเมือง เป็นวิถีชีวิตประการหนึ่งของมนุษย์ในสังคม กิจกรรมทางการเมือง เกี่ยวข้องกับชีวิตและผลประโยชน์ของมนุษย์ในทุกระดับ ทั้งในสังคมระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือแม้แต่ในกลุ่มคนธรรมดาทั่วไป ในระบอบประชาธิปไตยนั้น การเมืองระดับท้องถิ่นมี ลักษณะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนเอง ตลอดจนการเข้าร่วมมือหรือแข่งขัน ในกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้การดำเนินการใด ๆ ในท้องถิ่นเป็นไปตามเจตนารมณ์ ของตน โดยหลักการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่ว่าจะโดยการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติขององค์การปกครองท้องถิ่น หรือแม้แต่ในฐานะประชาชนผู้คอย เอาใจใส่ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของตัวแทนของคนในองค์การปกครองท้องถิ่น การปฏิบัติหน้าที่ ของประชาชนในท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ กันดังกล่าว มีส่วนต่อการเรียนรู้ถึงกระบวนการ ปกครองตนเองในท้องถิ่น อันเป็นพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติ ซึ่งจะช่วยให้ประชาชนเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในกระบวนการและวิธีการของ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเกิดความสำนึกในความสำคัญของชาติ เสรี ภาพทางการเมือง และเกิดความตื่นตัวที่จะใช้สิทธิทางการเมืองหรือ เข้าไปมีส่วนร่วมทาง การเมืองการปกครองด้วยความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม¹

ในการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทยนั้น มีปัญหาที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจเข้ามีส่วนร่วม อันเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาการเมืองใน

¹ ประหยัด หงษ์ทองคำ, การพัฒนาทางการเมือง (กรุงเทพมหานคร: นำอักษร การพิมพ์, 2519), หน้า 45-47.

ระบอบประชาธิปไตย อย่างไรก็ตามยังมีประชาชนกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นจำนวนที่น้อยมากได้เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของท้องถิ่นในระดับผู้นำ คือ นักการเมืองท้องถิ่นทั้งหลาย ได้แก่ สมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล นักการเมืองท้องถิ่นเหล่านี้ในทางการเมืองแล้ว เขามีบทบาทอย่างมาก เช่น มีบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์หรือกติกาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน เป็นผู้รวบรวมผลประโยชน์ของประชาชน ตลอดจนควบคุมดูแลการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง ซึ่งเป็นฐานะและบทบาทอย่างเป็นทางการ โดยผ่านสภาท้องถิ่นในกระบวนการการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นพฤติกรรมและบทบาทของคนจำนวนน้อยเหล่านี้ย่อมจะมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและผลประโยชน์ของคนส่วนใหญ่

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่านักการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญมาก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าภาพพจน์ของบุคคลกลุ่มดังกล่าวนี้โดยทั่วไปไม่ค่อยดีนัก โดยเฉพาะมักถูกกล่าวหาว่าเข้าสู่การเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์ หรือแสวงหาผลประโยชน์จากการเป็นผู้รับเหมาในกิจการของท้องถิ่นเสียเอง หรือการที่ต้องการเพียงชื่อเสียงเกียรติยศแกว่งศรัทธาอยู่อย่างใดก็ตาม เนื่องจากการเมืองในท้องถิ่นเป็นรากฐานของการเมืองในระดับชาติ จึงทำให้ให้นักการเมืองหลายคน ใช้การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีทดลองก่อนที่จะก้าวขึ้นไปในระดับชาติ ซึ่งก็ปรากฏว่าหลายคนได้ประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่โด่งดังในโอกาสต่อมา แต่ก็ปรากฏว่ามีนักการเมืองจำนวนไม่น้อยพอใจที่จะเล่นการเมืองในระดับที่เป็นอยู่ การที่นักการเมืองมีความกระตือรือร้น หรือความทะเยอทะยานทางการเมืองต่างกันนี้ เป็นเรื่องที่น่าสนใจว่าอะไรทำให้เป็นเช่นนั้น และหากจะมองต่อไปก็เป็นเรื่องน่าคิดว่าผู้ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองต่างกันนี้ จะทำให้มีบทบาททางการเมืองในท้องถิ่นแตกต่างกันหรือไม่ เรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ความกระตือรือร้นหรือการแสดงบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นน่าจะมีแรงจูงใจหรือแรงผลักดันภายในอยู่บ้าง โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติทางการเมือง ซึ่งจะมียุ่จริงหรือไม่ในครั้งนี้จะได้ทำการพิสูจน์ และเพื่อให้เห็นกระบวนการก่อเกิดพฤติกรรมอย่างมีแบบแผน ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะได้ทำการพิสูจน์ในเรื่องนี้ โดยเริ่มศึกษาตั้งแต่ปัจจัยพื้นฐาน คือสภาพภูมิหลังว่ามีผลกระทบต่อทัศนคติพฤติทางการเมืองอย่างไร และทัศนคติทางการเมืองนี้ มีผลกระทบต่อความกระตือรือร้นทางการเมืองเป็นลักษณะของ

การมีแรงจูงใจทางการเมืองอย่างไร ซึ่งผลกระทบนั้นต่อเนื่องไปถึงบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์อย่างเจาะจงดังต่อไปนี้

1. นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดภาคกลางมีทัศนคติทางการเมืองไปในทางใด โดยดูทัศนคติแบบประชาธิปไตย คือดูว่านักการเมืองท้องถิ่นมีทัศนคติที่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยหรือไม่เพียงใด
2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น โดยดูว่านักการเมืองท้องถิ่นที่มีปัจจัยภูมิหลังอันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ และระยะเวลาดำรงตำแหน่งต่างกันจะทำให้มีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ศึกษาผลกระทบของทัศนคติทางการเมือง ที่มีต่อความกระตือรือร้นทางการเมือง และบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งเป็นการศึกษาถึงผลกระทบของปัจจัยทางจิตวิทยา คือดูว่านักการเมืองท้องถิ่นที่มีทัศนคติทางการเมืองต่างกันจะทำให้มีความกระตือรือร้นทางการเมือง และบทบาททางการเมืองแตกต่างกันหรือไม่

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาผลกระทบของภูมิหลัง ทัศนคติทางการเมืองและแรงจูงใจทางการเมืองที่มีต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังจะพิจารณาถึง อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพและระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ส่วนทัศนคติทางการเมืองจะใช้ทัศนคติแบบประชาธิปไตยเป็นมาตรวัด ส่วนแรงจูงใจทางการเมืองจะดู จากความกระตือรือร้นทางการเมือง และสำหรับบทบาททางการเมืองนั้นจะพิจารณาจากการดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี ประธานสภาจังหวัด

สมมติฐาน

จากการศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลการศึกษาและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้โดยตรง ผนวกกับเหตุผลต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 จึงกำหนดสมมติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

นักการเมืองท้องถิ่นที่มีภูมิหลังคล้ายคลึงกัน จะมีทัศนคติทางการเมืองคล้ายคลึงกัน นักการเมืองท้องถิ่นที่มีทัศนคติเชิงบวกจะมีความกระตือรือร้นทางการเมือง และมีบทบาททางการเมืองในท้องถิ่น สูงกว่านักการเมืองท้องถิ่นที่มีทัศนคติทางการเมืองเชิงลบ แบบแผนทางการเมืองดังกล่าวนี้มีความคล้ายคลึงกันในนักการเมืองท้องถิ่นทุกประเภท

ความหมายของศัพท์สำคัญ

ศัพท์สำคัญที่ปรากฏในสมมติฐานและที่ใช้บ่อยในการศึกษาเรื่องนี้ มีความหมายเฉพาะดังต่อไปนี้

"ภูมิหลัง" หมายถึง อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพของการเคยหรือไม่เคยรับราชการ และระยะเวลาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดหรือสมาชิกสภาเทศบาล

"ทัศนคติทางการเมือง" หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด ความพร้อมของบุคคลที่จะตอบสนองต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนหรือต่อต้าน ในการวิจัยนี้หมายถึงทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีมูลฐานอยู่ที่การยอมรับนับถือ ความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำรงชีวิต โดยมีประเด็นชีวิตในด้านใหญ่ ๆ คือ อุดมการณ์ประชาธิปไตย รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย วิถีชีวิตภายใต้ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย และบุคลิกภาพแบบประชาธิปไตย

"ความกระตือรือร้นทางการเมือง" เป็นลักษณะของการมีแรงจูงใจที่จะให้ได้มาซึ่งอำนาจทางการเมืองอย่างมาก เช่น อยากดำรงตำแหน่งทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้น

"บทบาททางการเมือง" หมายถึง บทบาทตามตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งเป็นตำแหน่งทางการเมืองในท้องถิ่น โดยถือว่าผู้ที่ดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญของท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี ประธานสภา ประธานฝ่ายค้าน หรือประธานกรรมการ เป็นผู้มีบทบาทสูง ส่วนผู้ที่เป็นเพียงสมาชิกสภาธรรมดาคือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองต่ำ

"นักการเมืองท้องถิ่น" หมายถึง สมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องนี้ น่าจะอำนวยประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ทราบถึงทัศนคติทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นและความแตกต่างของทัศนคติทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นระหว่างสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงทิศทางหรือแรงผลักดันภายใน อันจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองทั้งสองกลุ่มต่อไป
2. ช่วยให้ทราบถึงความแตกต่างในเรื่องทัศนคติทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นว่าเกี่ยวข้องกับปัจจัยอะไรบ้าง เพื่อหาทางพัฒนาทัศนคติทางการเมืองให้สอดคล้องกับระบบการเมือง
3. ช่วยให้ทราบถึงผลกระทบของภูมิหลัง ทัศนคติทางการเมือง และแรงจูงใจทางการเมืองที่มีต่อบทบาททางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพของกระบวนการก่อเกิดบทบาท
4. เป็นแนวทางสำหรับรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาบุคลากรทางการเมืองของท้องถิ่นให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น เพราะนักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้นำหน่วยการปกครองที่สำคัญ.